

Việt Nam Những Mùa Kháng Chiến Giải Phóng Ách Nô Lệ

■ PHAN ĐÌNH THÌN

TRÍCH

Thời Báo Los Angeles

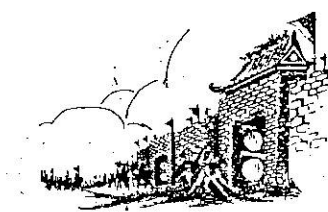
Trở ta sông núi! Từng trang sử,
Dân tộc còn nghe vọng thiết tha
Ngược vết thời gian cùng nhấ nhủ:
KHÔNG ĐÔI, AI TRÁ' NÚI SÔNG T!
Vũ Hoàng Chương

I. KHÔI-NHĨA MÊ-LINH

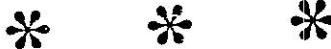
Không phải mãi đến thế-kỷ 20 này, qua cái gọi là Mặt-trần giải-phóng Miền-Nam của Cộng Sản Bắc Việt, văn-học-sử Việt-Nam mới biết tới danh xưng Giải-Phóng, mà thật ra, ngược giòng lịch-sử của nước nhà, hai tiếng Giải-Phóng đã được tiên-nhân chúng ta oai-hùng lấy máu mình hòa cùng máu kẻ thù xâm-lược viết lên sông núi với trọn vẹn ý-nghĩa chân chính, hướng-thường từ năm Canh-Tý (40 T.L.) tức là cách đây 1942 năm. Đó là cuộc khởi-nghĩa Mê-Linh do hai chị em họ Trưng xuất-xướng, xua tan quân nhà Hán, giải-phóng đất nước ra khỏi ách nô-lệ Bắc-phương và ảnh-hưởng đến những cuộc đồng-khởi - thành có, bại có - kế tiếp qua bao lần non sông Việt bị ngoại bang xiềng xích, lũng đoạn.

Trên đất khách quê người, năm năm thứ mười lăm, người viết xin sưu lục ra đây - theo cảm quan riêng - những cuộc khởi binh giải phóng quê hương - thành và bại - phát nguồn từ lòng dân tộc, vì và cho dân tộc, gửi đến bạn đọc bốn phương với niềm tin ở một mùa giải phóng tất đến trên quê hương đau khổ Việt Nam.

Năm Canh-Ngo (111 trước T.L), vua Vũ-Đế nhà Hán sai Lộ Bác Đức và Dương-Bộc sang đánh con cháu Vũ-vương Triệu-Đà (207-111 trước T.L) là Triệu-Dương-Vương chiếm cứ nước Nam-Việt - quốc-hiệu cũ của Việt-Nam - lập thành Giao-Chi bỏ cho nhà Hán, mở màn trường thảm-kịch Bắc-thuộc lần thứ nhất, kéo dài 150 năm và bị dứt vào năm 40 Tây-Lịch, do cuộc nổi dậy của bà Trưng-Trắc và bà Trưng-Nhi ở Mê-Linh.

Bà Trưng-Trắc và bà Trưng-Nhi là hai chị em sinh đôi. Hai bà sinh ngày 1 tháng 8 năm Việt-Lịch 2893, kỷ-nguyên Lạc-Long tức năm 14 thế-kỷ thứ nhất Tây-Lịch tại đất Mê-Linh, tỉnh Sơn-Tây.

Cha hai bà là lạc-tướng họ Trưng, có làm quan dưới thời Triệu Đà. Mẹ là bà Man-thiên, như danh Trần Thị Đoan, giòng giõi Hùng-Vương XVIII. Năm 20 tuổi, bà Trưng-Trắc kết duyên cùng quan Lệnh-doãn (tức chức Quận-trưởng ngày nay) huyện Cửu-Điền là Đấng Thi Sách. Cùng năm, hôn nhân của bà, vua Hán Quang-Vũ bèn Tàu bổ-nhiệm tân thái-thủ Tô-Định qua cai-trị đất Giao-Châu. Họ Tô vốn người ác-độc, bất cố liêm-sĩ, gây oán hận cùng khắp nhân dân Giao-Chi.

Trước thảm cảnh của dân chúng Đấng Thi Sách làm tờ khuyên-cáo tâm-huyết trình lên Tô-Định. Đọc tờ khuyên-cáo xong, Tô-Định nổi trận lôi-đình, kéo quân vào huyện Cửu-Điền, bắt Đấng Thi Sách xử-trảm. Bà Man-thiên, mẹ hai bà Trưng cũng bị giết trong khi chống cự lại quân của họ Tô.

Cái chết thảm của bà Man-thiên và Thi-Sách khác nào giọt máu làm trào bầu hận thù ngoại-xâm vốn đã đau đầu trong lòng hai chị em họ Trưng. Hai bà bèn mộ quân, kéo về đánh đuổi Tô-Định chạy lùi ra quận Nam-Hải. Sau được sự tiếp tay của các nhóm nghĩa-quân từ quận Cửu-Chấn, Nhật-Nam và Hợp-Phố, hai bà đánh chiếm được 65 thành-trị, chấm dứt ách Bắc-thuộc lần thứ nhất.

Hai bà lên ngôi, lấy niên-hiệu là Trưng-Nữ-Vương nguyên-niên, đổi quốc-hiệu là Triệu-Quốc, đóng đô ở Mê-Linh.

Một năm sau vua Quang-Vũ nhà Hán lại sai Phục-Ba tướng quân Mã Viện đem quân sang đánh phá. Mã-Viện, tên thật là Mã Văn Uyên, là một danh tướng thời Đông-Hán. Tuy đã ngoài 70 nhưng còn khỏe mạnh vô cùng.

Hai bên đánh nhau mấy trận ở bờ hồ Lăng-Bạc (Hồ Tây ngày nay) quân Trưng-Vương là quân ô-hợp chợ nên chống cự không lại quân viện-chính vốn rất thiện-chiến của Mã-Viện. Hai bà rút quân về đóng ở Cẩm-Kê. Mã-Viện truy-kiích, quân hai bà vỡ tan. Hai bà chạy về đến Hát-Môn, cùng đường, và vì không muốn bị giặc bắt sống bèn tự trâm mình xuống giòng sông Hát (chỗ sông Đáy tiếp vào Hồng-Hà) mà tuấn-tiết. Bấy giờ nhằm ngày mồng 6 tháng 2 năm Quý-Mão (43 T.L). Hai bà mới 29 tuổi!

Nay ở làng Hát-Môn, huyện Phúc-Thọ, tỉnh Sơn-Tây và ở bãi Đông-Nhân gần Hà-Nội có đền thờ hai bà.

XEM TIẾP TRANG 93